

NÄRINGSLIVSPROGRAM ÅSELE NÄRINGSLIVSSTIFTELSE

2017-2020

Innehåll

NULÄGESBESKRIVNING	3
Snabba fakta om Åseles företag 2016	3
Åseles arbetsmarknad	4
Branschfördelning	5
SWOT-analys: Åsele	6
AKTÖRER OCH INTRESSETER	7
STRATEGIPLANER OCH POLICYDOKUMENT	8
Nationella och regionala planer och dokument	8
Lokal utvecklingsstrategi	8
MÅL OCH AKTIVITETER	8
Övergripande och långsiktigt mål	8
Delmål med aktiviteter	9
Fokusområden och strategier	9
INDIKATORER OCH UPPFÖLJNING	12
KOMMUNIKATIONSPLAN	13

Nulägesbeskrivning

Sedan 1985 ansvarar Åsele Näringslivsstiftelse (ÅNS) för näringslivsutvecklingsarbetet i kommunen. ÅNS är en kommunalägd stiftelse men med en styrelse bestående av till hälften av representanter från näringslivet. ÅNS driver också sedan år 2000 Åsele Lärcentrum, en samlings- och serviceplats för distansstuderande Åselebor.

Snabba fakta om Åseles företag 2016¹

Hösten 2016 finns totalt 491 företag registrerade i Åsele Kommun i UpplysningsCentralens register. Av dem är många skogs- och jordbruksfastigheter, några är föreningar, studieförbund, bostadsrättsföreningar och även verksamheter inom offentlig sektor. Exkluderas dessa finns 310 företag kvar som kan antas utgöra Åseles privata näringsliv.

Antal företag:

Bolagsform	Totalt	Män	Kvinnor
Aktiebolag	147	127	20
Enskild firma	153	92	60
Övriga ²	10	10	0

Anställningar efter företagsform

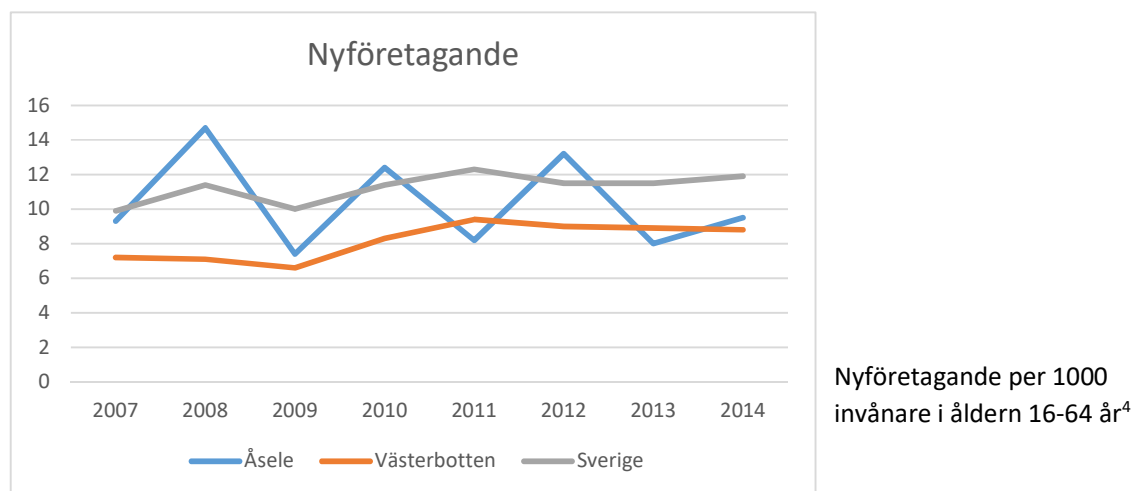
Antal anställda	Aktiebolag	Enskild firma	Övriga
0	53	140	6
1-4	64	11	2
5-9	18	2	1
10-49	12	0	1

Företagens ålder	Antal
0-3 år	54
4-14 år	117
15 +	139

¹ www.uc.se, 2016-10-27

² Handelsbolag, kommanditbolag, ekonomiska föreningar, banker

Åsele Kommun har en hög andel företagare då 10,7 % av invånarna i arbetande ålder driver ett företag³. Genomsnittet i Sverige är 6,6 % och i Västerbottens län endast 5,1 %, vilket är lägst bland länen i landet. Nyföretagandet är högt i kommunen; det varierar ofta i antal mellan åren men ligger ofta högt i jämförelse med både länet och landet. 2015 och första halvåret 2016 hade Åsele det högsta nyföretagandet av alla glesbygdskommuner i Sverige och blev därmed nominerade till Årets Nyföretagarkommun.

Åseles arbetsmarknad

Arbetsmarknaden är smal vad gäller fördelning över de yrkeskategorier som finns. SCB redovisar statistik för 149 olika yrken⁵. Av dem finns 91 i Åsele (2014), men 57 av dem har fem eller färre utövare. Nästan hälften av de arbetande, 49 %, finns inom de fem vanligaste yrkesområdena: vård och omsorg (27 %), skola och förskola (9 %), lastbils- och bussförare (6 %), handel (4 %) samt kontorsassistenter och sekreterare (3 %).

Arbetsmarknaden i Åsele är starkt könssegregerad vad gäller fördelning mellan arbete i offentlig och privat sektor⁶. Över 70 % av kvinnorna jobbar i offentlig sektor och över 76 % av männen jobbar i privat sektor. Av de privata företagen ägs eller drivs 26 % av kvinnor.

2014	Totalt		Kvinnor		Män	
	Offentlig	Privat	Offentlig	Privat	Offentlig	Privat
Åsele	45,5 %	54,5 %	70,4 %	29,6 %	23,7 %	76,3 %
Region 8	43,9 %	56,1 %	66,5 %	33,5 %	23,2 %	76,8 %
Västerbotten	42,9 %	57,1 %	62,8 %	37,2 %	19,8 %	80,2 %
Sverige	31,8 %	68,2 %	47,6 %	52,4 %	17,1 %	82,9 %

³ www.ekonomifakta.se/Fakta/Regional-statistik/Din-kommun-i-siffror/?compare=1®ion=2463

⁴ <http://statistikportalen.tillvaxtanalys.se/Default.aspx?StatisticalAreaID=7>

⁵ http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0208_AM0208D/YREG56/table/tableViewLayout1/?rxid=746d2426-1ebf-4284-9f91-8209a5268a80

⁶ <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Arbetsmarknad/Sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/Registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-RAMS/7895/7902/23032/>

Branschfördelning

Bransch	Antal företag
Person- och godstrafik	31
Handel, e-handel	28
Skoglig verksamhet	19
Mark- och anläggning m.m.	18
Reparation, service & handel med motorfordon	15
Bygg och snickeri	13
Övriga*	13
Hantverkare: el, värme, måleri m.m.	12
Kultur, nöje, fritid	12
Metallgoarbeten m.m.	10
Frisk-, hälso- och sjukvård	10
Odling av växter	9
Restaurang, café	9
Juridik, ekonomi, kontor	9
Livsmedelsförädling	8
Finans och försäkring	8
Konsultverksamhet	8
Hårvård	8
Kläder och textil	7
Handel & distribution av el & värme	7
Hotell, camping och pensionat	7
Turist- & bokningservice	7
Mjök- & köttproduktion	6
Tillverkning & reparation motorer	6
Data och tele	5
Uthyrning av fastigheter	5
Uthyrning av motorfordon	5
Husdjur och service	4
Träförädling, snickeri	4
HVB- och flyktingboenden	4
Renskötsel	3

* Branscher med 1-2 företag samt okänd bransch

SWOT-analys: Åsele

En SWOT-analys beskriver på ett kortfattat sätt de styrkor, svagheter, möjligheter och hot som påverkar kommunen. Interna faktorer brukar beskrivas under styrkor och svagheter medan externa faktorer beskrivs som möjligheter och hot. En mer ingående analys i form av en omvärldsanalys och trendspaning finns som bilaga till detta dokument.

STYRKOR	SVAGHETER
<ul style="list-style-type: none">• Naturen<ul style="list-style-type: none">- Upplevelser- Bär, skog, vind, vatten• Korta beslutsvägar• Billiga lokalkostnader för företag• Stabila företag• Välutbyggt bredband som hela tiden utökas• Inlandets Teknikpark• Destination South Lapland• Åsele Marknad• Region 8-samarbetet• Aktivt föreningsliv• Bra boendemiljöer• Trygg miljö• Lugn och trygg trafik• ÅNS stöd till företag• Föreningslivet• Lojal arbetskraft• Hög grad av investeringsstöd	<ul style="list-style-type: none">• Glesbyggsdemografin• Könnssegregerad arbetsmarknad• Ensidig arbetsmarknad• Jante, för få vågar satsa stort• För lite PR och positiv uppmärksamhet i både traditionella och sociala medier• Otillräcklig matchning mellan arbetskraft och företagens behov• Ingen gemensam struktur i kommunen för företagsfrågor• Låg lokal förädlingsgrad av naturresurser• Låg professionell nivå i lokala företag (certifieringar, kvalitetsmål, policys etc)• Långa pendlingsavstånd• Låg utbildningsnivå för framförallt män• Det saknas en sammanhållen policy inom kommun för hantering av företagsfrågor• Svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens• Stort behov av generationsväxling i många företag
MÖJLIGHETER	HOT
<ul style="list-style-type: none">• Den digitala, distansoberoende utvecklingen• Växande naturturism• Internationell inflyttning• Ny "gröna vågen"-trend: ekologiskt, lokalproducerat, giftfritt• E-handel• Debatten om landsbygden• Låg låneränta• Övre Norrland är innovativt• Decentralisering av statliga jobb	<ul style="list-style-type: none">• Ökande transportkostnader• Nationell konkurrens om kompetens• Fortsatta statliga centraliseringar• Minskande antal platser på distansutbildningar• Svårt att få banklån för företagsutveckling• Segregation istället för integration

Aktörer och intressenter

Strategiplaner och policydokument

Näringslivsprogrammet är en del i en helhet av ett antal strategiplaner och policydokument som alla strävar mot samma mål. Under programperioden 2014-2020 styrs EU:s olika sektorsprogram och strukturfonder av **Europa 2020-strategin** som har som övergripande mål att skapa en smart och hållbar tillväxt för alla.

Nationella och regionala planer och dokument

Till EU2020 kopplas ett antal nationella strategier så som exempelvis **Sveriges strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft** och **nationell strategi för svensk besöksnäring**. På regional nivå bryts dessa ner till regionala planer. I Västerbotten har Region Västerbotten det regionala utvecklingsansvaret och har tillsammans med länets delregioner och kommuner arbetat fram vår **Regionala Utvecklingsstrategi (RUS)**. Utöver RUS finns även en så kallad RIS, en **Regional Innovationsstrategi** som också har en stark koppling till näringslivsutveckling.

Lokal utvecklingsstrategi

Under 2015 arbetade ÅNS tillsammans med kommunen fram ett förslag på en lokal utvecklingsstrategi (LUS) som antogs av Kommunfullmäktige 2016-03-14. Den lokala utvecklingsstrategin följer samma struktur som RUS. De båda består av sex fokusområden till vilka ett antal prioriterade områden och åtgärder hör. De sex fokusområdena är:

1. Samhällen som inkluderar och utvecklar människor
2. Strukturer för innovation
3. Miljödriven utveckling
4. Investeringar i utbildning och kompetens
5. Platsbaserad näringslivsutveckling
6. En tillgänglig och utåtriktad kommun

LUS gäller kommunens hela verksamhet och kan med fördel brytas ner i handlingsplaner för de olika verksamheterna. Fokusområde två och fem handlar i huvudsak om näringslivsutveckling men berörs också i några av de prioriterade områdena inom fokusområde tre och fyra.

Mål och aktiviteter

Övergripande och långsiktigt mål

”Åsele kommun har ett brett och utvecklat näringsliv med en hög andel sysselsatta i privata företag”

Kommunen har ett förhållandevis smalt näringsliv med få branscher representerade. Det gör det sårbart för konjunktursvängningar och förändringar i arbetslivet. Att bredda branschstrukturen är därför viktig. Det underlättar också om det finns en bredd i yrken och arbetsuppgifter när både privat näringsliv och offentlig sektor ska rekrytera och potentiella anställda har en partner som också söker arbete.

Den höga andelen anställda inom offentlig sektor gör att skatteunderlaget i kommunen blir begränsat. Ett högre antal privata arbetstillfällen genererar mer skatteintäkter till kommunen och därmed bättre kommunal service och möjligheter att jobba med utveckling av kommunen som en attraktiv plats att arbeta och bo i.

Fokusområden

ÅNS har ett generellt uppdrag att stödja näringslivet i kommunen men för att nå ett snabbare och bättre resultat bör fokus läggas på ett antal områden som är av stor vikt. Det ska utvärderas och förändras då behoven förändras.

Under tidsperioden 2017-2020 ska ÅNS fokusera på:

- Ungdomars entreprenörskap
- Affärsutveckling
- Digitalisering
- Generationsväxling

Strategier för att uppnå målen, med fokus på de ovan nämnda fokusområdena är

- Genomförande av påbörjade projekt samt aktivt delta i utvecklandet av nya projekt som stärker näringslivet och regionen.
- Samverkan med andra, både internt i kommunen mellan verksamheter och myndigheter och externt med andra kommuner, regioner och län.
- Delta i gemensamt arbete med att öka kommunens attraktivitet både som företagskommun och som boendekommun.
- Samordna utbildningsinsatser kopplat till näringslivets behov

Delmål med aktiviteter

För att uppfylla det övergripande och långsiktiga målet finns fem delmål med ett antal aktiviteter som ÅNS ska genomföra under 2017-2020. Varje mål har två indikatorer kopplade till sig vilket ger möjlighet att mäta att verksamheten jobbar med målen.

1) Åsele kommun har en hög grad av nyföretagande

Åsele ligger ofta högt i rankingar vad gäller nyföretagande/1000 invånare i landet. Kommunen är beroende av att nyföretagandet är fortsatt högt då våra företag i allmänhet är mycket små med få eller inga anställda. För att öka nyföretagandet ska ÅNS stödja och jobba med:

a. Sommarlovsentreprenörer

Varje år ska elever i årskurs 9 och 1 på gymnasiet erbjudas möjlighet att driva ett sommarlovsföretag som komplement till de traditionella feriejobben för att uppmuntra entreprenörskap, kreativitet och visa på möjligheterna.

b. Nystartsrådgivning

Intresserade ska erbjudas nystartsrådgivning. Det kan ske individuellt, i grupp eller genom kortare utbildningsinsatser i form av workshops, företagarskola och liknande.

c. Innovationsrådgivning

Personer med en idé, en uppfinning eller en metod ska erbjudas innovationsrådgivning för att undersöka möjligheterna att bilda ett företag för detta alternativt för att sälja sin idé till ett lämpligt företag.

2) Åsele är en attraktiv kommun för nyetableringar

Då Sveriges alla kommuner är intresserade av företagsetableringar behöver möjligheterna och det unika med just Åsele paketeras och lyftas fram som ett attraktivt erbjudande. För att öka antalet nyetableringar ska ÅNS jobba med:

a. Lokalanpassningar

Lämpliga och anpassade lokaler är en förutsättning för både nyetableringar och utveckling av befintliga företag.

b. Marknadsföring av färdigpaketerade koncept

Framgångsrika etableringar har ofta föregåtts av ett färdigt erbjudande där tillstånd, lokaler, infrastruktur etc. paketeras till en enhet. Generella insatser gör det svårt att synas i konkurrensen, men nischade och väl paketerade erbjudanden till en specifik bransch t.ex för serverhallar eller industrier ger större möjligheter.

3) ÅNS och kommunen har ett starkt, väl fungerande samarbete med näringslivet

Näringslivet är beroende av service och tillstånd från flera av kommunens verksamheter samtidigt som att kommunen är beroende av ett väl fungerande näringsliv. Dialog och kommunikation är viktigt för att skapa förståelse för varandras situationer och vardag. För att förbättra samarbetet ska ÅNS jobba med:

a. Ökad dialog, kommunikation och information

Dialog, kommunikation och information mellan kommunens verksamheter och näringslivet behöver förbättras. Det kan ske genom både fysiska möte, öppna för alla eller branschvisa, och genom digitala kanaler så som sociala medier, hemsida och nyhetsbrev.

b. Skapa en kommunal policy för effektiv hantering av företagsärenden

Företagsärenden i kommunen kan ofta beröra flera verksamheter vilket kan innebära att ärenden tar tid då de hamnar i olika prioriteringslistor och där handläggare och tjänstemän har olika mycket tid. Tillväxtanalys forskning visar att det är viktigt för företagen att kommunen framstår som en samlad aktör och inte fler självständiga verksamheter. Det behöver arbetas fram en policy för en effektiv, sammanhållen och prioriterad hantering av företagsärenden. Den ska antas politiskt och implementeras i alla verksamheter.

c. Uppsökande verksamhet

Företagsbesök är ofta uppskattade; de kan med fördel göras i samarbete med fler aktörer så som Lärocentrum och Arbetsförmedlingen för att alla ska få en gemensam helhetsbild och spara tid för företagen. Politiker och andra tjänstemän än de direkt berörda bör delta regelbundet för att förbättra samarbetet.

4) Åseles näringsliv växer och utvecklas

Nyetableringar och nyföretagande är viktigt, men utveckling av befintliga företag ger enligt forskning mer tillväxt och fler arbetstillfällen. Det är viktigt att företagen ges möjlighet och stöd i att växa. För att främja affärsutvecklingen hos befintliga företag ska ÅNS jobba med:

a. Investeringsfrämjande åtgärder

Det finns en mängd stöd som företag kan söka från t.ex Länsstyrelsen och Jordbruksverket samt lån och riskkapital från både offentliga och privata aktörer. Det kan vara svårt som enskild företagare att hålla reda på de olika formerna, utlysningstider och regler. ÅNS ska därför bistå med hjälp till detta.

b. Analys- och utredningsinsatser

För att utvecklas och växa finns behov av analyser och utredningar för marknader, målgrupper, omvärldsbevakning bland annat. ÅNS kan bistå med hjälp till detta antingen genom egen kunskap eller genom köp av tjänst från lämplig aktör.

c. Innovationsrådgivning

Många innovationer tas fram i befintliga företag och även där behövs rådgivning för hur de kan gå vidare för att komma från idé till produkt eller tjänst som går att sälja.

d. Förmedlande av nätverk och kontakter

Företag finns i en omvärld fylld av en stor mängd aktörer och intressenter (se bilden på sidan 7). Det kan vara svårt att hinna navigera bland dem och upprätthålla kontaktnät hos alla. ÅNS kan som en spindel i nätet bidra med kontakter och nätverk.

5) Utbudet av kompetent arbetskraft är god

Sverige befinner sig just nu i en våg av generationsväxling av arbetskraft där antalet som går i pension vida överstiger antalet ungdomar som kommer ut i arbetslivet. Det skapar en stor konkurrens om arbetskraft. Det är därför viktigt att ta tillvara på de som bor här och genom rådgivning och utbildningsinsatser matcha deras kompetens med den som företagen efterfrågar. ÅNS kan bidra till ökat kompetent arbetskraftsutbud genom att arbeta med:

a. Utveckla Lärcentrum

Lärcentrum är en samlingsplats för vuxenstuderande. Där finns teknik för distansstudier och utbildningar. Lärcentrum behöver fortsätta utvecklas och stärkas upp för att i högre grad kunna jobba med att kompetensutveckla, öka intresset för studier hos befolkningen och hjälpa till att matcha efterfrågan och behov. Behovet efter arbetskraft med en allt högre utbildningsnivå växer i hela landet.

b. Uppdragsutbildningar

Många krav på kompetens går att lösa genom kortare utbildningsinsatser genom olika former av uppdragsutbildningar. Det görs med fördel genom Socialfondsprojekt tillsammans med fler kommuner inom Akademi Norr och/eller Region 8. Lärcentrum tar då en roll som mäklare av utbildningar och studieplats vid behov.

c. Regionala samarbeten för påverkan

Under många år har antalet utbildningsplatser på distansutbildningar från universitet och högskolor minskat vilket drabbar landsbygden i hög grad. Även Yrkeshögskolorna har färre utbildningar i lands- och glesbygd än i städerna sett till antalet invånare. Som ensam aktör kan inte ÅNS påverka men tillsammans med andra regionala aktörer som Akademi Norr, Region 8 eller Region Västerbotten kan vi på sikt bidra till en förändring.

Indikatorer och uppföljning

Näringslivsprogrammet gäller under 2017 - 2020 och de fem delmålen ska vara uppnådda innan 2020. ÅNS styrelse har ansvar för uppföljning av målen och bör regelbundet följa upp hur arbetet går. Vid de i kommunikationsplanen nedan angivna informationstillfällen till kommunstyrelse- och fullmäktige bör det minst en gång per år också rapporteras av hur arbete med måluppfyllelsen löper.

Delmål 1: Åsele kommun har en hög grad av nyföretagande

Indikator	Målvärde
Nyföretagande	Nyföretagandet i Åsele ligger över riksgenomsnittet per 1000 invånare
Sommarlovsföretag	Minst fem ungdomar/år startar sommarlovsföretag

Delmål 2: Åsele är en attraktiv kommun för nyetableringar

Indikator	Målvärde
Responstid	Företagsrelaterade ärenden ska besvaras inom två arbetsdagar
Paketerade lösningar	Minst ett färdigt koncept marknadsförs externt varje år

Delmål 3: ÅNS och kommunen har ett väl fungerande samarbete med näringslivet

Indikator	Målvärde
Policy för företagsärenden	Ska arbetas fram och antas politiskt under 2017 Implementering under 2018
Företagsbesök	Minst 2 bokade företagsbesök/månad där politiker och/eller kommunala tjänstemän deltar

Delmål 4: Åseles näringsliv växer och utvecklas

Indikator	Målvärde
Investeringsansökningar	Minst 5 företag/år ansöker om investeringsstöd
Analys och utredning	Minst 5 företag/år får stöd för analys- och/eller utredningsinsatser för att undersöka möjlighet till nya marknader, produkter, tjänster etc.

Delmål 5: Utbudet av kompetent arbetskraft är god

Indikator	Målvärde
Uppdragsutbildningar	Minst 15 företag/år deltar i kompetensutvecklingsinsatser
Analys	Lärcentrum deltar i minst 3 företagsbesök/år samt minst en företagsträff per år för att tillsammans med företagare analysera framtida kompetensbehov

Kommunikationsplan

Målgrupp	Kanal	Frekvens	Ansvarig
Politiker	Muntlig information på kommunstyrelse- och fullmäktige	KS: 2 gånger/år KF: 2 gånger/år	Näringslivsutvecklare
Företagare	Nyhetsbrev	Minst 4 per år	Näringslivsutvecklare
Företagare	Hemsida med uppdaterad och relevant information	Kontinuerlig	Näringslivsutvecklare, webbmaster
Företagare, politiker, tjänstemän	Företagarmöten	Minst 2 allmänna/år Minst 4 branschvisa/år	Näringslivsansvarig
Media	Pressmeddelanden om positiva näringslivsnyheter i kommunen	Minst 2 per år	Näringslivsutvecklare
Allmänheten	Sociala medier	Minst 1 uppdatering/vecka	Näringslivsutvecklare, kommunikatör